

dioica (L.) C. Koch., *Morus alba* L., *Ptelea trifoliata* L., *Sambucus nigra* L., *Ailanthus altissima* (Mill) Swingle, *Celastrus scandens* L., *Robinia pseudoacacia* L., *Parthenocissus guinguefolia* (L.) Planch., види родів *Celtis* L., *Vitis* L., *Ulmus* L., *Forsythia* Vahl.

Значна кількість зразків з колекції дендропарку "Устимівський" дає високої якості насіння та здатні до самовідновлення. Отримані сіянці є більш пристосованими до місцевих ґрунтово-кліматичних умов ніж материнські рослини і можуть бути з успіхом використані у районах Лівобережного Придніпровського регіону в цілях підвищення продуктивності лісів, в поєднанні з лісорозведенні та озелененні населених пунктів

Список використаних джерел:

1. Білик О. М. Збільшення та збереження різноманіття дерев та кущів в умовах дендрологічного парку "Устимівський". *Вісті біосферного заповідника "Асканія-Нова"*: матеріали міжнар. наук. конф. присвяченій 125-річчю дендрологічного парку "Асканія-Нова" "Інтродукція та досвід паркобудівництва в степовій зоні України". Біосферний заповідник "Асканія-Нова", 2012. Спецвипуск. Т. 14. С. 31–34.
2. Гордієнко М. І., Гузь М. М., Дебринюк Ю. М., Маурер В. М. Лісові культури. Львів : Камула, 2005. 608 с.
3. Ільєнко О. О., Медведєв В. А. Методологічні аспекти вивчення та оптимізації дендроценозу Тростянецького парку. *Інтродукція рослин*. 2004. № 2. С. 92–99.

ВПЛИВ ІНВАЗІЙНИХ ВИДІВ РОСЛИН НА БІОРІЗНОМАНІТТЯ

Бондар К.О., аспірант

Український державний університет Михайла Драгоманова

Місецька Л.О., аспірант

Український державний університет Михайла Драгоманова

Місецький А.С., аспірант

Український державний університет Михайла Драгоманова

Волошина Н.О., професор, доктор біологічних наук

Український державний університет Михайла Драгоманова

Науковці та експерти досліджень та експертиз дуже довго та активно займаються питаннями збереження лісових ресурсів та їхнього невиснажливого використання та

біорізноманіття в цілому. З початку повномасштабного вторгнення на територію України істотною перешкодою для формування збалансованого управління лісами є вплив військових дії. Дуже важливою проблемою на сьогодні є збільшення площ лісових екосистем. Міністерством захисту довкілля та природних ресурсів був запропонований один з варіантів вирішення проблеми-це використання інвазійних видів.

Інвазійні (інвазивні) види — алохтонні види зі значною здатністю до експансії, які розповсюджуються природним шляхом або за допомогою людини й становлять значну загрозу для флори й фауни певних екосистем, конкуруючи з автохтонними видами за екологічні ніші, а також спричиняючи загибель місцевих видів [1]. Інвазійні види трансформують цілі екосистеми та роблять їх бідними на біорізноманіття, витісняючи природні види. Частина їх є видами-трансформерами, які не просто витісняють один чи два природні конкуренти, а й своєю життєдіяльністю змінюють умови довкілля (наприклад, деякі рослини мають здатність змінювати хімічний склад ґрунту). Нові умови приваблюють інші нехарактерні види, і в результаті змінюється вся екосистема.

Відомими прикладами інвазійних рослин в Україні є: борщівник, золотарник канадський, клен американський, дуб червоний, амброзія, ваточник сирійський, маслинка вузьколиста.

Найбільш яскраві представники чужорідних порід у лісах – це червоний дуб (*Quercus rubra*), акація біла (*Robinia pseudoacacia*). Для прикладу, в сусідній Польщі обидві ці деревні породи визнані інвазійними, і там проводять заходи з їхнього знищення та недопущення поширення. А в нас лісгоспи цілеспрямовано насаджують ці дерева. Посаджений молодняк стає деревостаном і активно розмножується, формуючи другий ярус на сусідніх ділянках, які були природними та де не було посадки. З часом і на цих ділянках формуються монокультурні ліси із інтродуцентів, а колишніх природних лісів більше не буде. Наприклад, у національному природному парку «Північне Поділля» на Львівщині десятки гектарів заповнені червоним дубом віком 20-60 років. Окрім чистих червоно-дубових ділянок він формує повністю другий ярус у соснових та букових лісах. За відсутності спеціальних заходів для зменшення поширення давного виду національний парк втратить ті природні комплекси, з метою збереження яких його було створено, буде втрачена цінність цього об'єкту [3].

Процес вирішення проблеми із рубкою лісових екосистем нарощує оберті в Україні. Проникнення чужорідних, адвентивних, видів у флору конкретних регіональних флор, який охопив усі континенти і, особливо, негативні екологічні, економічні та соціальні наслідки інтенсивного поширення й вкорінення у природні екосистеми

інвазійних видів рослин, як відомо, становить другу, після руйнування природних місцезростань, загрозу біорізноманіттю планети [2].

Характерною рисою ареалів інвазійних видів є їхня динамічність, яка залежить як від природних, так і антропогенних факторів і виражається у змінах їхньої форми, розмитості меж, щільності популяцій.

Згідно статті 1 Лісового Кодексу України стійкі до кліматичних змін ліси – ліси з неінвазійних видів дерев, структура яких має високу стійкість та здатна адаптуватися до загроз змін клімату, підтримуючи водоохоронні, захисні та інші функції. Також, в підсумковому документі Всесвітньої конференції ООН з питань біорізноманіття (COP15), оприлюдненого 18.12.2022 р. в Монреалі, розв'язання проблеми чужорідних інвазійних видів визнано однією з ключових цілей. Серед завдань, окреслених в сфері контролю інвазійних видів, зазначені не лише потреба в усуненні та мінімізації впливу цих видів, але й подальше запобігання їх інтродукції [4].

Для ефективного зниження та пом'якшення впливу інвазійних чужорідних видів на біорізноманіття та екосистему в цілому, можливо тільки двома способами:

1. Скорочуючи масштаби інтродукції та поширення інших відомих потенційних інвазійних видів як мінімум на 50 % до 2030 р. тим самим викорінюючи інвазійні види;
2. Контролюючи інвазійні чужорідні види, особливо в пріоритетних місцях, таких як острови.

Список використаних джерел:

1. Мосякін А. С. Огляд основних гіпотез інвазійності рослин. *Український ботанічний журнал*. 2009. Т. 66, № 4. С. 466–476.
2. Протопопова, В. В., Шевера, М. В., Мосякін, С. Л. Вплив неаборигенних видів рослин на біоту України. *Оцінка і напрямки зменшення загроз біорізноманіття* / за ред. О. Дудкіна. Київ : Хімджест, 2003. С. 129–155.
3. Екологія права людини. URL: <http://epl.org.ua/human-posts/shho-take-invazijni-vydy-i-yak-vony-vplyvayut-na-bioriznomanittya/>
4. Сталий розвиток для України. URL: <https://sd4ua.org/pozytsiya-shhodo-vykorystannya-invazijnyh-vydiv/>